

Samen werken aan beter onderwijs: Lesson study voor het MBO

Universiteit Utrecht, Onderwijsadvies & Training, in samenwerking met Hogeschool Utrecht, ECBO, Freudenthal Instituut

Bij een *lesson study* snijdt het mes aan twee kanten: het is een manier om docenten (in teamverband) te professionaliseren en om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren. In een *lesson study* werkt een ontwikkelteam van docenten (OT) samen aan de ontwikkeling van lessen. De docenten ontwerpen samen een les, waarna één docent uit het team de les uitvoert en de anderen meekijken en het nabespreken met de studenten. Dan gaat het OT weer om de tafel en wordt vastgesteld wat goed ging en wat beter kan. Dit leidt tot een nieuw of aangescherpt lesontwerp. Deze les wordt weer uitgevoerd door een andere docent uit het team, terwijl de anderen het proces volgen. Uiteindelijk levert het doorlopen van deze cyclus een goed uitgewerkte, effectieve les of lessenserie op, plus een format voor andere lessen (zie de [cyclus](#) op de volgende pagina). Daarnaast krijg je door het uitvoeren van een *lesson study* meer inzicht in het leren van je studenten.

Welke keuzes maak je?

Om wat voor lessen gaat het? Dat kun je zelf invullen. Het kan gaan om lessen waarin een inhoudelijk thema centraal staat. In dat geval is het ontwikkelteam een groep docenten uit hetzelfde vakgebied. Het kan ook gaan om lessen waarin het leren van bepaalde vaardigheden centraal staat (bijvoorbeeld rekenvaardigheid of 21st century skills), of om lessen met een didactisch doel, zoals het motiveren en activeren van studenten. In dat geval kunnen de docenten van het ontwikkelteam werkzaam zijn in verschillende vakgebieden. De keuzes die je maakt hangen af van de vraag die daar onder ligt: wat speelt er in ons onderwijs, waar willen we verandering zien? Dat helder krijgen is een belangrijke eerste stap.

Voordelen van lesson study

- Je werkt heel systematisch aan vernieuwing van het onderwijs, en ondervindt direct wat goed werkt, en wat verbeterd kan worden;
- Je deelt je resultaten en kunt leren van elkaar. Je staat minder alleen als docent;
- Je leert van de praktijk en focust daarbij op het effect van de les op het leren van de student;
- De ervaringen van de studenten worden serieus genomen en verwerkt in het volgende lesontwerp;
- Je breidt je professionele kennis en vaardigheden uit, en past deze direct toe;
- Je ontwikkelt een onderzoekende houding.

Voor wie?

Twee zaken zijn van belang: 1. De docenten die deelnemen zijn enthousiast om met hun eigen lessen aan de slag te gaan en staan hier open voor; 2. Het management ondersteunt het inhoudelijk (het past bij de koers) en faciliteert het.

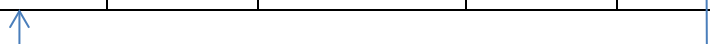
Procesbegeleiding

Wanneer je voor het eerst een *lesson study* gaat uitvoeren, zal Onderwijsadvies & Training (in samenwerking met de HU) de procesbegeleiding doen. De procesbegeleider leidt de bijeenkomsten, reikt (format)instrumenten aan voor lesobservatie en interviews en levert onderwijskundige expertise (bijvoorbeeld door mee te denken bij het herontwerp). In een volgend traject kan een van de OT-docenten de procesbegeleiding op zich nemen, ondersteund door train-de-trainer bijeenkomsten of begeleiding van de eerdere procesbegeleider. De inbreng van Onderwijsadvies & Training wordt stapsgewijs afgebouwd. De medewerkers van Onderwijsadvies & Training hebben ruime ervaring in het professionaliseren van docenten in het MBO, HO, VO en PO en begeleiden in deze sectoren ook praktijkgericht onderzoek van docenten.

Cyclus lesson study

bijeenkomsten							
1. Voorbereiden		2. Eerste ontwerp maken		3. Uitvoeren van de les			4. Evalueren en nieuw ontwerp maken
Wat willen we? (doel en kaders vaststellen)		Ontwikkelteam maakt een ontwerp voor een les		Docent 1 voert de les uit. Andere docenten OT observeren			OT bespreekt uitkomsten observaties, interviews en reflectie van docent 1. Vastgesteld wordt, wat te behouden is en wat te verbeteren. OT maakt een nieuw/aangescherpt ontwerp.

	Verdiepen		Uitwerken ontwerp		Reflecteren	Rapportage / analyse	
	Verdieping in de literatuur op het gekozen thema. Ontwikkelteam van docenten (OT) maakt plan.		Docent 1, die de les gaat geven, werkt het verder uit, vraagt feedback aan andere leden van het OT en maakt definitief ontwerp		Na de les interviewen de docenten die geobserveerd hebben, de geobserveerde leerlingen. Docent 1 reflecteert op de les (wat ging goed, wat kan beter)	De docenten rapporteren over hun observaties en interviews	

Herhaling cyclus (docent 2 voert les uit)

Contact

Hanne ten Berge, Onderwijsadvies & Training Universiteit Utrecht. j.h.tenberge@uu.nl

Claudy Oomen, Onderwijsadvies & Training Universiteit Utrecht. c.c.e.oomen@uu.nl